

Jerzy Malinowski

(Instytut Studiów nad Sztuką Świata w Warszawie,
Zakład Historii Sztuki Nowoczesnej Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika)

69

Sztuka polska i jej międzynarodowe związki w badaniach Polskiego Instytutu Studiów nad Sztuką Świata

Obchodzący w bieżącym roku jubileusz 15-lecia Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata powstał z połączenia Stowarzyszenia Sztuki Nowoczesnej w Toruniu, założonego w 2000 roku, i Polskiego Stowarzyszenia Sztuki Orientu, powołanego w 2006 roku. Po połączeniu w 2011 roku Instytut skupia prawie 200 osób, w tym 27 profesorów i doktorów habilitowanych oraz 84 doktorów. (*Sprawozdanie i bibliografia 2000–2015*, na stronie www.world-art.pl).

Instytut prowadzi badania i wydaje publikacje poświęcone głównie sztukom plastycznym i audiowizualnym Azji, Ameryki Łacińskiej i Afryki, a także sztuce nowoczesnej i współczesnej. Niemniej jednak badania nad dawną sztuką polską i Europy Środkowo-Wschodniej, nad kontaktami artystycznymi Rzeczypospolitej/Polski z innymi państwami, nad sztuką mniejszości narodowych, wreszcie nad polskimi koloniami artystycznymi w Europie Zachodniej i w Rosji oraz sztuką emigracyjną, prowadzone w międzynarodowym kontekście, od początku pojawiały się w jego działalności.

W szczególności badania i edycje prac zawierają:

- studia nad sztuką Kościoła wschodniego m.in. na obszarze d. Rzeczypospolitej i związków tej sztuki z Bizancjum, Bałkanami (konferencje międzynarodowe, jak *Christian Art on the Borderlands of Asia, Africa and Europa*; liczne artykuły w roczniku Instytutu *Series Byzantina. Studies on Byzantine and Post-Byzantine Art*, pod red. prof. Delugi; publikacje prof. J. Uścińowicza o architekturze i malarstwie);
- studia i publikacje o sztuce ormiańskiej w d. Rzeczypospolitej (konferencje, w tym *Art of the Armenian diaspora*; opracowanie *Ormiańskie malarstwo miniaturowe w Rzeczypospolitej Obojga Narodów* dr J. Rydzkowskiej-Kozak; publikacje i wystawy dr Biedrońskiej-Słotowej i prof. W. Delugi);

- studia i publikacje o sztuce żydowskiej w d. Rzeczypospolitej (seria, wydawana wspólnie z MHŻP, *Jewish art in Poland and Central-East Europe*, którą zapoczątkują uzupełnione wydania książek M. i K. Piechotków *Bramy Nieba. Bożnice drewniane na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej Bramy, Bramy Nieba. Bożnice murowane na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz Oppidum Judaeorum. Żydzi w przestrzeni miejskiej dawnej Rzeczypospolitej po angielsku i polsku; Kongresy Sztuki Żydowskiej Jewish Artists and Central-Eastern Europe, the 19th to WWII* oraz *Art in Jewish Society; synteza Malarstwo i rzeźba Żydów polskich w XIX i XX w.* prof. J. Malinowskiego (2 t.); liczne opracowania i monografie artystów, wiele artykułów);
- badania sztuki Lwowa (m.in. *Rzeźba lwowska od pol. XVIII w. do 1939* dr J. Biriulowa; monografie artystów, liczne artykuły);
- dokumentacja *Rezydencje na ziemiach wschodnich d. Rzeczypospolitej* (pełna dokumentacja Wołynia; wydane opracowanie *Klasycystyczne założenia pałacowo-ogrodowe na Wołyniu 1780–1830* dr W. Brzezińskiej-Marianowskiej; obecnie prace na Podolu, finansowane przez Fundację Lanckorońskich);
- badania sztuki i kultury artystycznej Wilna (m.in. opracowanie *Muzeum Starożytności w Wilnie. Historia i rekonstrukcja zbiorów malarstwa i grafiki* dr N. Mizerniuk-Rodkiewicz – w druku);
- badania nad dziejami historii sztuki w Polsce i Środkowo-Wschodniej Europie (m.in. związane z jubileuszem 200-lecia pierwszego wykładu prof. J. Saundersa na Uniwersytecie Wileńskim w 1810 – publikacje tekstu wykładu *Discours sur l'influence et utilité des arts imitatifs / O wpływie i użytku sztuk naśladowczych*; konferencja międzynarodowa *The History of Art History in Central, Eastern and South-Eastern Europe*);
- badania kontaktów artystycznych z Rosją (konferencje polskich i rosyjskich historyków sztuki *Polska–Rosja. Sztuka i historia* oraz *Polscy i rosyjscy artyści i architekci w koloniach artystycznych za granicą i na emigracji politycznej 1815–1990*; rocznik *Sztuka Europy Wschodniej / Искусство Восточной Европы*; opracowania polskich architektów i artystów; badania sztuki polskiej i rosyjskiej we wzajemnych kontekstach od średniowiecza do XX wieku);
- badania polskich kolonii artystycznych w XIX i początku XX wieku (Rzym, Monachium, Paryż, Londyn, m.in. opracowanie *Polska kolonia artystyczna w papieskim Rzymie* dr. M. Nitki, konferencja *Art of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland & Republic of Ireland in 20th–21st centuries and Polish–British & Irish art relations*);

- badania kontaktów artystycznych Polski ze światem arabskim, Persją, Chinami i Japonią (liczne konferencje, w tym *Tkaniny orientalne w Polsce* oraz *Art of the Islamic World and Artistic Relationships between Poland and Islamic Countries*; tomy studiów w języku angielskim);
- publikacje opracowań sztuki polskiej w serii *Studia i monografie* (m.in. *Obrazy codzienności. Polskie malarstwo rodzajowe I połowy XIX w.* dr A. Świętosławskiej – w druku);
- publikacje opracowań źródłowych w nowej serii *Źródła do dziejów sztuki* (m.in. *Diariusz podróży do Anglii i Szkocji księżnej Izabeli Czarotoryskiej w roku 1790* w opr. prof. Z. Żygulskiego i dr A. Whelan);
- studia o sztuce polskiej 古今波兰艺术和中波美术交流” (Poland–China: Art and Cultural Heritage) (2010) i pierwsze syntetyczne opracowania dziejów sztuki polskiej 波兰美术史 (History of Polish Art) (2015 – w druku) w języku chińskim (przy współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza).